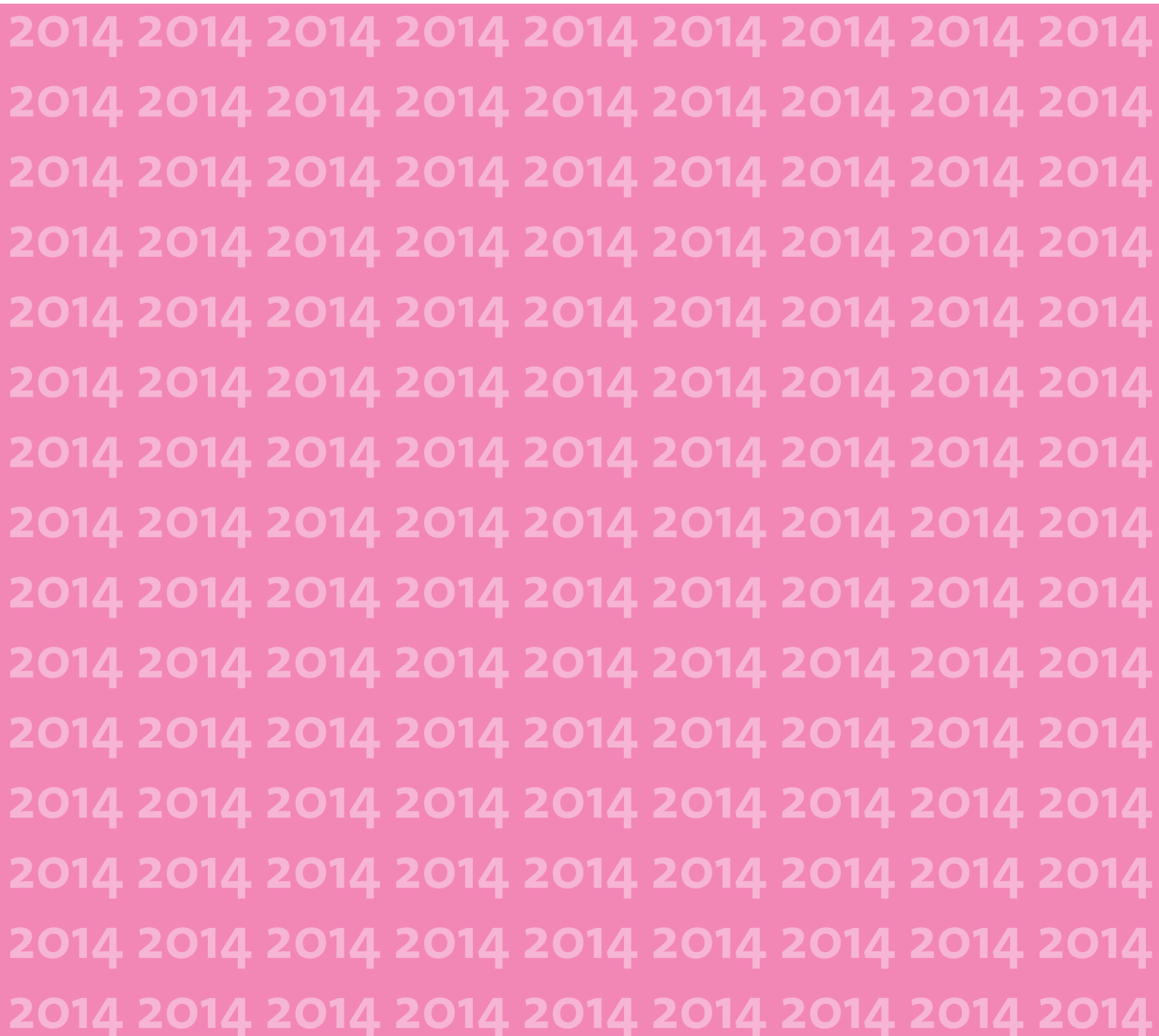

BUDGET 2014

Härnösands kommun

Innehållsförteckning

Del 1 Inledning

Del 2 Budgetberättelse

Del 3 Ekonomisk redovisning

Inledning

Kommunstyrelsens ordförande

Mål och Budget för Härnösands kommun 2013

Under 2011 antog Kommunfullmäktige visionen att Härnösand ska vara en Hållbar, Livaktig och Solidarisk kommun. Femton övergripande mål fastställdes för perioden fram till 2015.

Målinriktat arbete ska göra oss mer framtidsinriktade och förväntansfulla. Det ska också ge förutsättningar för kontroll och kvalitetssäkring, ge oss mått på våra styrkor och kännedom om våra svagheter. Vi ska åstadkomma det vi avsett och vi ska med kommunens medel leverera rätt tjänster till medborgarna. Kommunens alla medarbetare ska kunna se vilken utmaning och vilka möjligheter vi har. Drivs vi av en gemensam energi kommer vi att förverkliga många goda föresatser.

Kommunens övergripande mål:

Mål 1. Härnösand ska vara en kommun där människor känner sig delaktiga och betydelsefulla.

Mål 2. Härnösand ska vara en kommun där det ska vara lätt att ta del av de gemensamma resurserna och att komma i kontakt med kommunens tjänstemän och politiker.

Mål 3. Härnösand ska vara en kommun som erbjuder alla sina invånare goda livsvillkor.

Mål 4. Härnösand ska vara en kommun där det finns en vital arbetsmarknad, ett vitalt näringsliv och ett förstklassigt utbud av skolor och utbildningar.

Mål 5. Härnösand ska vara en kommun som aktivt arbetar med att förbättra miljön.

Mål 6. Härnösand ska vara en kommun där medborgare, brukare, kunder och gäster bemöts med vänlighet, tydlighet och effektivitet.

Mål 7. Härnösand ska vara en kommun där alla medarbetare vet vad de ska göra och varför.

Mål 8. Härnösand ska vara en kommun där samverkan är en självklarhet.

Mål 9. Härnösand ska vara en kommun där alla medarbetare tillsammans jobbar systematiskt med fokus på små ständiga förbättringar för att höja kvaliteten på verksamheterna.

Mål 10. Härnösand ska vara en kommun där medarbetarnas kompetens utvecklas för att möta de behov som finns från medborgare, brukare, kunder och gäster.

Mål 11. Härnösand ska vara en kommun där alla chefer är goda ledare.

Mål 12. Härnösand ska vara en kommun där människors olikheter ses som en tillgång och där strukturella hinder överbyggs.

Mål 13. Härnösand ska vara en kommun där god ekonomisk hushållning är en självklarhet.

Mål 14. Härnösand ska vara en kommun där uppföljningen präglas av en analys av hög kvalitet.

Mål 15. Härnösand ska vara en kommun där politiker och tjänstemän har all den kunskap om den kommunala ekonomin och dess regelverk som uppdraget kräver.

Kommunens ekonomi 2014

Skattesats

Skattesatsen föreslås förbli oförändrad, dvs 23.04 kronor. Dock tillkommer genom skatteväxling, från landstinget till kommunen, 30 öre, vilket innebär att den nya kommunala skattesatsen blir 23.34. Landstingsskatten sänks samtidigt med 30 öre.

Till detta kan man notera att kommunens energibolag HEMAB genom sitt mål att ge Härnösand länets lägsta priser medför ökad köpkraft för företag och Härnösandsbor. Bedömd effekt av de redan idag jämförelsevis låga priserna, motsvarar i ett länsperspektiv ca 50 öre lägre skattesats.

Kommunens intäkter

Skattintäkter och statsbidrag utgör den dominerande delen av kommunens intäkter. Dessa beräknas enligt prognoserna uppgå till 1.339 mnkr under 2014 vilket är 23 mnkr mer än för 2013. Detta motsvarar en intäktsökning på endast 1,7 % vilket inte räcker för att täcka den automatiska kostnadsökningen för löner, hyror, inköp etc. Den dämpade utvecklingen av skattemedlen beror främst på minskat befolkningsunderlag, men också på att den nya skatteutjämningsmodellen ger Härnösand ett negativt utfall i förhållande till föregående år.

Skatteväxlingen från landstingen beräknas utöver ovanstående skattemedel tillföra Härnösands kommun 17 mnkr då hemsjukvården överförs från landstinget till kommunen. Denna intäkt möts av motsvarande kostnader inom den kommunala verksamheten. Summan skatter och statsbidrag beräknas för år 2014, inklusive skatteväxlingen, uppgå till 1.356 mnkr.

Härnösand kommun beräknas under 2014 kunna uppbära finansiella intäkter till ett belopp av 21 mnkr. Dessa består av borgensavgifter, utdelning, gottgörelse från pensionsstiftelse, realisationsvinster och övrigt. Finansiella intäkter kan också balansera mot synergieffekter mellan nämnd/nämnd eller nämnd/bolag. Den totala intäkten för kommunen beräknad därmed till 1.377 mnkr. Från detta avgår beräknade finansiella kostnader, främst pensioner, med -18 mkr och avskrivningar -20 mnkr. Kommunens disponibla medel beräknas därmed till 1339 mnkr.

Överskottet

Överskott för 2014 beräknas i detta budgetförslag till 15 mnkr. Det är detsamma som beräknats för innevarande år. Inom ramen för 2014 år överskott ska kommunens samlade underskott på 2 mkr från 2010 täckas. Summan av allt detta ger kommunen 1.325 mnkr i centrala medel att fördela på nämnderna.

Sammanställning		
Intäkter	2014	(2013)
Skatteintäkter	1042,2	(1032)
Skatteväxling fr Ls	17,1	0
Statsbidrag	297,2	(284)
Finansiella intäkter	21	(15)
Summa	1377,5	(1331)
Avgår Finansiella kostnader	-18	(-25)
Avgår Avskrivningar	-20	(-20)
Disponibelt	1339,5	(1286)
Resultat	14,8	(15)
Disponibelt för nämnderna	1324,7	(1271)

Kommunfullmäktiges budgetbeslut.

Kommunfullmäktiges budgetbeslut innebär att tillgängliga centrala medel (1 324 700 000 kr) fördelas över de fyra

verksamhetsnämnderna och kommunstyrelsen. Fullmäktiges beslut innebär också att vissa väsentliga prioritering inom nämndernas budgetar fastställs. Detta blir särskilt tydligt för de nämnder som genom äskanden begärt avsevärt mer medel än vad som står till förfogande.

Efter fullmäktiges beslut

Efter att kommunfullmäktige tilldelat nämnderna skattemedel för 2014 ska varje nämnd utarbeta en slutgiltig nämndsbudget där även nämndens övriga intäkter anges (Nämnderna har sammantaget mer än 300 mnkr i tillkommande intäkter). I direkt anslutning till nämndens budget ska nämnden ange hur kommunens övergripande 15 mål förverkligas genom angivande av nämndsmål och indikatorer till dessa. Nämnder ska inlämna sin budget, sina nämndsmål och indikatorer för kännedom till kommunfullmäktiges möte i november.

Nämndernas budgetramar 2014

Varje nämnd ska i anslutning till de nationella och kommunala målen och gällande reglemente ansvara för att bedriva verksamheten med angivna medel. Nämnderna huvudsakliga uppgifter anges nedan liksom ställningstaganden till aktuella äskanden och prioriteringar:

Kvalitetsutveckling i skolan

Skolnämnden har ansvar för utbildningsformer från förskola till gymnasium. Målet är att ha en likvärdig skola där alla elever kan utvecklas så långt som möjligt. Kvalitetsutveckling för en ökad måluppfyllelse kommer att stärkas. Förbättringar inom elevhälsan kommer att genomföras till stöd för elevernas utveckling mot utbildningens mål.

Skolnämnden tilldelas 493 mnkr vilket är 11,5 mnkr mer än för 2013 och 28 mnkr mer än 2011.

Tilldelningen innebär att följande åtgärder ska prioriteras: Skolhälsovården förstärks i enlighet med framfört äskande (500 tkr)

Modersmålsundervisning i enlighet gällande lagkrav. Extra medel (ej skattemedel) tilldelade genom ny schablonersättningsmodell för modersmålsundervisning och andra integrationsåtgärder (4 mnkr)

Särskild satsning på ökad måluppfyllelse (2 mnkr)

Ersättning för avtalsbundna kostnadsökningar för löner,

hyror etc (9,5 mnkr)

Extra medel till stöd för samverkan mellan idrottsföreningar och gymnasiet (300 tkr)

Skatteväxling till Arbetslivsnämnden, överlämnat huvudmannskap Maskinhallen (- 821 tkr)

Beslutet innebär att övriga verksamheter för vilka extra medel efterfrågats ska genomföras inom ramen för beslutad budget; det gäller Musik- och kulturskolan, Öppna förskolan, Nattis och KomTek. Däremot avgör nämnden själv om utökad fritidsverksamhet kan genomföras inom tilldelad budgetram.

Utöver detta ges skolnämnden en investeringsram om 2 mnkr för bland annat investeringar i utrustning, inventarier och arbetsmiljö.

Trettio nya jobb inom äldreomsorgen

Socialnämndens viktigaste uppgift är att på demokratins och solidaritetens grund främja människors ekonomiska och sociala trygghet, jämlikhet i levnadsvillkor och aktiva deltagande i samhällslivet.

Omsorg om funktionshindrade, omsorg om äldre, om individer och familjer är grundläggande och genomförs bland annat genom hemtjänst, särskilt boende och ansvarstagande för människor med beroendeproblematik.

Socialnämnden tilldelas 516,2 mnkr vilket är 46 mnkr mer än motsvarande budgetbeslut för 2013, och 84,2 mnkr mer än 2011.

Tilldelningen innebär att följande åtgärder ska prioriteras: 20 nya platser i Särskilt boende (12,7 mnkr)

Ökad bemanningsgrad inom äldreomsorgens och omsorgens särskilda boenden (5 mnkr)

Ersättning ökade kostnader för försörjningsstöd pga ny lagstiftning (0,3 mnkr)

Hemtjänstpengen uppräknas (1,3 mkr)

Ersättning för habiliteringsersättning (1,2 mnkr)

Ny tjänst biståndshandläggare 1,0 (500 tkr)

Ersättning för avtalsbundna kostnadsökningar för löner, hyror etc.(9,5 mnkr)

Skatteväxling övertagande Hemsjukvården från landstinget (16 mnkr)

Omfördelning av budgeterade skattemedel till Arbetslivsnämnden från socialnämnden som övertar ”Trappan”(-450 tkr)

Beslutet innebär att medel ska prioriteras för verksamheterna inom Resursteamet, Kvinno-jouren, Café Trädgård och Personligt ombud.

Beslutet innebär också att nämnden själv avgör vilka av de övriga åtgärder, för vilka extra medel äskats, ska genomföras eller inte. De måste bekostas inom ramen för beslutad budget.

Budgeten för volymen av hemtjänsten och placeringar ska beräknas på samma sätt som för budget 2013.

Med avseende på det ökande antalet tjänster (motsvarande närmare trettio heltidstjänster) gäller att ökande tjänstgöringsgrader i redan befintliga tjänster ska tillmötesgå så långt detta är möjligt.

Investeringsramen föreslås bli 1,3 mnkr för bland annat sängar, inventarier och brandskydd.

Utbildning och arenor för jobb

Arbetslivsnämndens viktigaste uppgift är att medverka till att människor genom arbets-marknadsåtgärder, integration, vuxenutbildning och yrkeshögskoleutbildningar utvecklar kompetenser för arbetsmarknadens behov.

Nämnden ansvarar för KomVux, Sfi, Tolkförmedling och utför serviceinsatser till stöd föra andra nämnder och förvaltningar. Dessutom tar nämnden ansvar för samordning av integrationsverksamhet och introduktion av nyanlända som ej omfattas av etableringslagen

Arbetslivsnämnden tilldelas 39,7 mnkr vilket är 3 mnkr mer än 2013 och 8,7 mkr mer än 2011.

Tilldelningen innebär att följande åtgärder ska prioriteras: Yrkeshögskolan och Vuxenutbildning (1 mnkr)

Förstärkt arbetsledning för arbetsmarknadsarenor (500 tkr)

Insats för utveckling av posttraumatisk kompetens i samverkande partnerskap (100 tkr)

Särskilda insatser för företagsutveckling i nära samarbete med Näringslivsenheten (100 tkr)

Omfördelning av budgeterade skattemedel från skolnämnden (821 tkr, Maskinhallen) och socialnämnden (450 tkr, Trappan)

Beslutet innebär att arbetsmarknadsåtgärder för vilket extra medel efterfrågats, ska om de ska genomföras, bekostas inom ramen för beslutad budget.

Investeringsramen föreslås bli 1 mkr för utrustning inom yrkesutbildningar.

Hållbar utveckling för en livaktig kommun

Samhällsnämnden ansvarar för kommunens fysiska planering, bygglovfrågor, bostadsanpassningsärenden, mättnings- och karthantering, skog- och naturvård, strategiskt miljö- och energiarbete, miljö- och hälsoskydd samt livsmedelskontroller.

Nämnden ansvarar även för skötsel och utveckling av kommunens gator och parker sommar- och vintertid och har ansvar för fritids-, kultur- och ungdomsverksamhet, däribland föreningsstödjande verksamhet samt drift och utveckling av kommunens fritids-, kultur- och friluftsanläggningar. Nämnden genomför planerade åtgärder för investeringar och reinvesteringar.

Samhällsnämnden tilldelas 146 mkr vilket är 800 tkr mer än 2013 och 11 mnkr mer än 2011.

Tilldelningen innebär att följande åtgärder ska prioriteras: Ersättning för ökade kostnader inom entreprenader (500 tkr) Ersättning för ökat anslag till Länsmuseet Västernorrland (100 tkr)

Kulturstaden Härnösand i anslutning till Kulturhuvudstadsåret Umeå 2014 (200 tkr)

Investeringsramen föreslås bli 52,7 mnkr i enlighet med upprättat förslag. Av dessa åtaganden beräknas 3 mnkr kunna finansieras med externa bidrag varför belastningen på kommunens investeringsbudget beräknas bli 49,7 mnkr.

Näringsliv, turism, kollektiv-trafik, ny ridanläggning

Kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan och har ansvar för hela kommunens utveckling, ekonomi och personalpolitik. Styrelsen har tillsynsansvar på alla nämnder och kommunens bolag samt ansvarar för frågor om mark och vatten, bostadsplanering, trygghet, folkhälsa och internationella frågor. Till de viktigaste verksamheterna hör näringslivsutveckling, infrastruktur, kollektivtrafik, färdtjänst och skolskjutar. Styrelsen ansvarar även för Räddningstjänsten, Technicus, Mittuniversitetet mm.

Kommunstyrelsen tilldelas 129,8 mnkr vilket är 7,6 mnkr mindre än 2013 men 2,8 mnkr mer än 2011. Till-

delningen innebär att kostnadsminskningar genomförs på fler områden.

Budgetbeslutet innebär också att följande åtgärder ska prioriteras:

Framtid Härnösand (1,5 mnkr)

Drift av Härnösand Central (2 mnkr)

Omställning/utveckling Socialförvaltningen (1 mnkr)

Reducering av biljettkostnad för enskild resa inom stadsbusstrafiken, från 25 kronor till 20.

(beräknat intäktsbortfall 100-300 tkr)

Kommunstyrelsen har att inom beslutad budget att bland annat bereda möjlighet för; Utveckling av ledningssystem, Omställning för att ha en miljö-strategi, Utveckla samarbetet med arbetslivsnämnden i företagsutveckling, turism Höga kusten, hamninfrastruktur och bredbandsutveckling Investeringsramen föreslås bli 44 mnkr. Huvud-sakliga delen gäller ny ridhusanläggning i Vagnsta och 9 mnkr för exploatering, ”internbank” mm.

Så här har vi jobbat med budgeten

Arbetet med 2014 års budget inleddes i oktober 2012 och den 26 november justerade kommunfullmäktige *Reglementet för Ekonomistyrning*, dvs det dokument som anger de grundläggande spelreglerna för ekonomiarbetet. Kommunstyrelsen fastställde direktiv för budgetarbetet den 8 januari 2013 där en preliminär budgetram angavs för varje nämnd. Beloppen i denna plan var för alla nämnder förändrade mot vad som beslutades för budget för 2013. Arbetet i de olika nämnderna med att utforma en budget inom den preliminärt tilldelade ramen har sedan skett i samverkan mellan politiker och tjänstemän. Nämnderna inlämnade senast den 15 april sina förslag till nämndsbudgetar och äskningar utöver ram. Det visades sig att nämndernas sammantagna önsknings utöver ram utgjorde 100 mnkr. Ett i sammanhanget avsevärt högt belopp. Motsvarande belopp för ett år sedan var 29 mnkr.

I tiden fram till inlämnandet har kommunstyrelsens ordförande, kommundirektören och ekonomichefen haft överläggningar med de enskilda nämnderna för att diskutera och klarlägga budgetprocessens olika faser och möjligheter.

Den 18 april hölls en heldags budgetkonferens med budgetberedningen, vilken utgörs av ledamöterna i kommunstyrelsens arbetsutskott kompletterad med representanter från de politiska partier i fullmäktige som ej är

representerade i arbetsutskottet. Vid budgetkonferensen presenterade nämnderna och förvaltningarna sina preliminära budgetberäkningar. Diskussioner fördes om möjliga gemensamma åtgärder för en budget i balans. Den 21 maj sammanträdde budgetberedningen igen.

Den 21 april samverkades kommunen sitt budgetförslag och mål för 2014.

Föreliggande förslag till budget framläggs av den politiska majoriteten i kommunstyrelsen. Det skiljer sig på några punkter från det förslag som samverkats.

Budget är en beräkning av högsta möjliga kostnad

I arbetet med budget har i samtal med varje nämnd tydliggjorts att budgetramen är ett tak, dvs en bestämning av högsta möjliga kostnader för verksamheterna. Likaledes har betonats att ambitionen i nämnd/förvaltning inte ska vara att förbruka alla medel som anvisats för genomförande av den förväntade insatsen. Tvärtom är det önskvärt att nämnd/förvaltning kan göra aktiviteter till lägre kostnad - och därmed leverera ett överskott för verksamhetsåret!

Sådant uppskattas och ger ökade förutsättningar för framtida medelstilldelning. Det är fundamentalt att iaktta vad som är fastlagt i kommunens Ekonomistyrningsregler.

För alla nämnder gäller nu mer än någonsin:

Kommunens Vision och femton mål är väl kända bland alla medarbetare. Att ett kundorienterat perspektiv har en överordnad ställning hos alla medarbetare. Eftersom bemötandeelegans och bemötandekompetens är en färskvara måste dessa frågor regelbundet lyftas i organisationen. Härnösand ska ha ett rykte om sig att vara icke-byråkratisk kommun.

Arbetet med budget 2014 är inte avslutat i och med att ramarna för nämnderna definieras den 17 juni. Bland annat kommer förutsättningarna för en rad samverkans- och effektiviseringsåtgärder att synas.

Med goda hälsningar,

Fred Nilsson (s)

Kommunstyrelsens ordförand

Budgetberättelse

Omvärldsanalys

Ekonomiska utsikter

Nationellt/kommunalt perspektiv (utdrag från SKL's ekonomirapport, chefsekonomens slutsatser)

Omvärldsanalys

En global återhämtning kommer sannorlikt bli betydligt mer dämpad än återhämtningen 2009-2010. Ledig produktionskapacitet saknas i tillväxtländerna i Asien, vilket har resulterat i stigande inflationstryck. Bankerna räknar med att se en nedgång i asien redan 2015. Återhämtningen 2013-2014 kommer att bli ojämt fördelad över världen. Det finns positiva signaler för USA på kort sikt men stor skepsis till eurokrisländerna även på lång sikt. Det finns en stor risk att den expansiva penningpolitik som genomdrivs kommer att skapa nya bubblor i ekonomierna i runt medelhavet.

Finanskrisen som började i USA 2008 spred sig snabbt över världen. Plötsligt började marknaden sky risk. Till en början var det banker som drabbades framförallt banker med exponering mot den amerikanska bostadsmarknaden. Allteftersom banker räddades av stater flyttades fokus till återbetalningsförmågan hos enskilda stater. Tydligast blev det inom euroområdet där räntevillkoren under lång tid varit desamma för medlemsländerna. Efter det har det uppstått stora skillnader i räntor för statlig upplåning i Europa. Grekland har fått uppleva räntor på över 200 % medan till exempel Tyskland haft räntor under 1 % och Schweiz har haft negativa räntor under 2012.

Oron på de finansiella marknaderna dämpades under andra halvåret 2012 efter beslut om att förstärka spanska banker, försök att bilda en gemensam bankunion samt den europeiska centralbanken, ECB:s beslut att stödköpa statsobligationer från drabbade länder. Som en konsekvens har skillnaden i räntor mellan euroländerna minskat.

Den dominerande oron vid årsskiftet 2012/ 2013 är huruvida USA ska lyckas undvika budgetstupet. I samband med förhandlingar om höjning av skuldtaket 2011 beslutades det att automatiska utgiftsminskningar och skattehöjningar skulle införas 2013 om inte kongressen kunde komma överens om annat. Effekten motsvarar drygt 4 procent av USA:s BNP. Konsekvensen av budgetstupet blir stor inte bara för USA utan för världsekonomin. De flesta prognosmakare tror dock att budgetstupet kan undvikas. Även om budgetstupet undviks har USA behov av

budgetsanering. Den federala skuldsättningen uppgår till drygt 100 % av BNP från en nivå på under 40 % i slutet av 70-talet. Det federala budgetsaldot är kraftigt negativt och uppgår till närmare 10 %. Skulden växer därmed fort. USA:s centralbank, FED har köpt statsobligationer för att pressa ned de långa räntorna. Genom dessa köp och på grund av att dollarn är världens reservvaluta har räntenivåerna pressats ned till historiskt låga nivåer. Detta har kunnat ske trots nedvärdering av kreditbetyg. Om inte USA lyckas vända trenden finns en risk att marknaden pressar upp räntenivån. För att öka inflationen så drive USA:s riksbankschef Ben Bernake en inflationspolitik och trycker upp 80 miljarder nya dollar varje månad.

Tillväxtländer står för knappt hälften av världens BNP 2012 (köpkraftsjusterad). Kina och Indien står tillsammans för drygt 20 % vilket är mer än USA. I Kina stimuleras ekonomin genom sänkt styrränta och infrastrukturinvesteringar. Konjunkturinstitutet räknar med att BNP växer från och med fjärde kvartalet 2012. Även Brasiliens och Indiens ekonomier väntas växa snabbare 2013 och 2014 än 2012. Prognoserna står i tidsordning med den färskaste överst. SE-bankens prognos är från vecka 47. Finansdepartementets är från vecka 51.

Tabellen visar att alla bedömare förutser en måttlig förbättring av tillväxten 2013 (undantaget är KI) och starkare tillväxt 2014. Noterbart är att Konjunkturinstitutet, KI ligger markant lägre än alla andra prognosmakare både för 2013 och 2014. KI är den prognosmakare som har de största resurserna till sitt förfogande.

Konjunkturinstitutet beskriver tillståndet i svensk ekonomi så här; *"Den svagare tillväxten i omvärlden har även smittat av sig på konsument- och företagsförtroendet i Sverige. Flera olika förtroendeindikatorer har fallit snabbt under hösten. I prognosen faller BNP i Sverige med 0,5 % fjärde kvartalet 2012, vilket är en betydande nedrevidering av prognosen sedan augusti. Även inledningen av 2013 blir svagare än i augustiprognosen."* Tillväxt väntas vara i stort sett oförändrad kvartal 1 2013. Därefter stiger tillväxten gradvis. Arbetslösheten ökar och det finns gott om ledig kapacitet i ekonomin. Återhämtningen kommer att ta mycket lång tid. Först i slutet av 2016 återfår vi fullt kapacitetsutnyttjande i ekonomin. Får KI rätt innebär det att vi har en historiskt lång sammanhängande period 2009-2016 utan att vi någon gång haft normalt kapacitetsutnyttjande i ekonomin.

Arbetsmarknaden kommer att försvagas 2013 och timlönerna väntas därför öka långsamt (2,7 % per år 2013 och

2014). Lönerna i kommunsektorn väntas öka något mer. Inflationstakten väntas vara fortsatt låg. Inflationen beräknad exklusive räntehöjningar väntas nå 2 % först 2017 ! Riksbanken väntas sänka räntan ytterligare från dagens 1,0 % innan räntan börjar höjas i slutet av 2013 eller början av 2014.

Ränteutvecklingen är framförallt betydelsefull för Härnösandshus som har huvuddelen av kommunkoncernens skulder till kreditinstitut. Dessutom påverkas kommunens pensionskund av förändringar i räntenivån. Tidigare kunde kommunen finansiera sig i banksektorn med reporäntan som bas. Idag sker all upplåning via Kommuninvest. Kommuninvest har samma rating som Svenska staten men får trots det betala ett riskpåslag i förhållande till statens upplåning. Riskpåslaget är väsentligt lägre än motsvarande påslag för bankerna.

Summan av skatter och statsbidrag väntas öka från 1 271 miljoner kronor år 2013 till 1324,7 mnrk år 2014. Prognosen baseras på SKL:s prognos i december. Den påverkas utöver av ändrad konjunktur av vår befolkningsutveckling, beslut i kommande statsbudgetar samt ändrat utfall i utjämningsystemen. Ökningen är inte tillräcklig för att klara avtalsenliga löneökningar. Kostnaderna måste alltså sänkas.

Socialnämnden som ansvarar för äldre- och handikappomsorg samt individ- och familjeomsorg har en historik av budgetöverskridanden. År 2012 slutade med ett minusresultat på 4,5 miljoner för nämnden. De dryga 21 miljoner som nämnden fick i tillskott av AFA-pengar bidrog till att socialnämnden kunde visa ett relativt hyfsat resultat. Även om det exkluderas har den ekonomiska utvecklingen i nämnden gått åt rätt håll sista halvåret.

Skolnämnden som ansvarar för utbildning bland annat klarade ett överskott med ca 5 miljoner ett tillskott av engångspengar på drygt 2 miljoner. En omorganisation har genomförts av förvaltningschefen för att säkerställa resultat och effektivitet inom skolförvaltningen.

Strukturförändringar inom näringslivet har under flera decennier påverkat Härnösand. Investeringar och produktionsökning leder inte längre självklart till fler arbetstillfällen. Detta har medfört att befolkningen har minskat med ca 10 procent de sista 15 åren och nu uppgår till knappt 24 500 invånare. Prognosen för framtiden är fortsatt negativ och det kommer att innebära att skatteunderlaget minskar. Inför den närmaste framtiden så har det beslutats att Mitt Universitetet centraliseras till Sundsvall vilket kommer att ha en negativ effekt på kommande skattemedelstilled-

ning och dessutom pågår en utredning för att se över placeringen av stationeringsort för landshövdingen. Dessa risker är av övergripande och strategisk karaktär mycket svåra att hantera för en relativt liten kommun.

En ny strategisk inriktning för Härnösands kommun är att etablera tydliga sammarbetsprojekt med kringliggande kommuner i syfte att vinna stordriftsfördelar och på så sätt minska kostnadsmassan. Att bedriva en effektiv verksamhet som präglas av en konkurrens kraftig kostnadsnivå blir viktigt målsättning inom de kommande åren.

Kommunen etablerat en pensionsstiftelse och redovisar hela sitt pensionsåtagandet i balansräkningen detta är en fördel mot andra kommuner när kommunen går in i ekonomiskt kärvare tider.

De ansträngningar som under flera decennier har gjorts för att bredda näringslivet och stimulera tjänstesektorn har i många stycken varit framgångsrika. Härnösand är idag en företagstät kommun med en stark centralort. Det är bra inför framtiden att stora strukturella grepp redan är tagna. Att satsa på bredbandsutbyggnad inom kommunen är ett prioriterat satsning mot nya tekniker inom telekommunikation.

För att ytterligare förbättra möjligheterna till arbete och studier har kommunen i flera år och i olika projekt arbetat med att ta tillvara de möjligheter till ett trendbrott som starten av Ådals/Botniabanan kan ge. Härnösand ligger mitt i ett möjligt funktionellt arbetsmarknadsområde mellan Sundsvall och Örnsköldsvik. Speciellt norrut kommer tidsavstånden att kunna förkortas avsevärt. Det gäller även mot Umeå, som med tåg kan nås på mindre än 2 timmar. En möjlighet till distansstudier vid Umeå universitet öppnas som ett komplement till Mittuniversitetet söderut.

Under 2012 kom den efterlängtrade, och flera år förse-nade, tågtrafiken igång. Tyvärr dock med monumentala inkörningsproblem. Den entusiasm för de nya pendlings-möjligheterna som kunde noteras riskerar nu att bytas till skepsis och misstro. Kommunen kommer dock oförtrutet att arbeta med att utveckla den nya arbetsmarknaden och dess potentiella möjligheter till arbete och studier. Härnösands kommun jobbar mot att få dubbelspår och att korta resvägen till Sundsvall via nya spårdragningar

Härnösand, liksom länet och regionen, påverkas självklart av globala trender och utvecklingslinjer. Företagen och arbetsplatserna är på gott och ont en integrerad del av den pågående globaliseringen. Näringslivet och regionens invånare är i ökande grad berörda av beslut och förutsättningar som inte går att påverka lokalt eller regionalt.

En global trend är att företagens och människornas rörlighet ökar. Företag är inte längre bundna till en viss plats och människor inte knutna till en viss arbetsgivare. Avgörande för ett företags lokalisering är inte längre lokala råvarutillgångar och arbetskraftsutbud. Ungdomar bor inte kvar lika länge i sina födelseorter och äldre är mer flexibla i sitt val av bostadsort.

Detta är en såväl en utmaning som en möjlighet för kommunen. En aktiv näringslivspolitik handlar numera inte bara om att erbjuda lokaler och etableringsmark. Att skapa en plats där människor trivs och vill leva, är minst lika viktigt. Därför har under kommunen etablerat 15 mål var syfte är att förbättra livsvillkoren i Härnösands kommun. För att stödja turismnäringen har under året ett nära samarbete med våra grannkommuner inletts för att kraftfullt lyfta Höga Kusten som besöksmål. Kommunernas roll är här att lägga grunden för en bra infrastruktur. En växande skara entreprenörer i samarbete över hela regionen är en bra grund att bygga vidare på.

I regionalekonomisk forskning (Umeå universitet) brukar tre faktorer tillmätas stort värde för en positiv utveckling: Arbetsmarknad, kommunikationer och boende. De första två faktorerna har behandlats ovan. När det gäller den tredje, boende, lägger den nya översiktsplanen grund för fördjupade studier var ett attraktivt boende kan planeras.

Demografi

Nationellt och regionalt perspektiv

Under årets första tre månader ökade Sveriges befolkning med 17 573 personer och den 31 mars hade Sverige 9 573 466 invånare.

Medan rikets befolkningsutveckling visar en stabil ökning, råder motsatt förhållande för Västernorrland. Länet har sedan många år tillbaka en negativ befolkningsutveckling

Härnösands kommuns befolkning

Under första kvartalet 2013 minskade folkmängden i samtliga västernorrländska kommuner. Västernorrlands största kommun, Sundsvall, minskade med så mycket som 101 personer. Orsakerna till den nedgående spiralen i befolkningsutvecklingen, beror både på ett negativt födelsenetto och ett negativt flyttningsnetto. Totalt har nu Västernorrland 241 658 invånare

Även i Härnösand har befolkningsutvecklingen under en lång period varit negativ och kommunens befolknings-

utveckling fortsätter att visa samma negativa trend som länet i stort. Under första kvartalet uppvisade kommunen en minskning av befolkningen, om än blygsam (-12 personer). Den 31 mars 2013 hade Härnösand 24 386 invånare.

Även fast befolkningsutvecklingen var fortsatt negativ, var kommunens inflyttningsciffror positiva. Under perioden som gick, flyttade det in 39 personer fler än de som flyttade ifrån kommunen. Det är framför allt inflyttningen från andra kommuner i Västernorrland som ger ett positivt flyttningsnetto. Det går emellertid inte att sia om den trenden håller i sig under en längre period. Arbetsmarknadens utveckling, nya företagsetableringar och den planerade nedläggningen av campus Härnösand är bara några av många faktorer som spelar in för Härnösands framtida befolkningsutveckling.

God ekonomisk hushållning

Kommunernas ekonomiska styrning baseras främst på Kommunallagen och Lagen om kommunal redovisning. Enligt Kommunallagen ska budgeten upprättas så att intäkterna överstiger kostnaderna och till detta balanskrav finns också krav på att mål och riktlinjer för god ekonomisk hushållning skall budgeteras och utvärderas. Budgeten ska även innehålla en plan för ekonomin de närmaste tre åren, varav budgetåret är det första.

Kommunallagens krav på god ekonomisk hushållning och balanskravet läm-nar inte utrymme för tolkningar. God ekonomisk hushållning ställer mycket högre krav på resultatet än vad balanskravet gör. Skillnaden är svår att kvantifiera, men att urholka tillgång-ar med inflation eller minskad investeringsnivå är inte god ekonomisk hushållning.

Kommunfullmäktige har fastställt ett nytt reglemente för ekonomistyrning som ersätter tidigare beslutade balanspaket 2015, där kommunen definierar vad som är god ekonomisk hushållning för just Härnösands kommun.

Vidare är det även viktigt för god ekonomisk hushållning att det finns bra och tydliga mål, inte bara för ekonomin utan även för övriga perspektiv. Härnösands kommun har genomfört ett målarbete och har nu 15 mål fördelat på 5 olika perspektiv. Kommunen arbetar nu vidare med att ytterligare förbättra målarbetet.

Ekonomisk redovisning

Kommunens budget

Driftbudget, Tkr

Ansvarsområde	Budgetram 2014
Kommunstyrelsen	129 800
Arbetslivsnämnden	39 700
Samhällsnämnden	146 000
Skolnämnden	493 000
Socialnämnden	516 200
SUMMA	1 324 700

Investeringsbudget, Tkr

Nämnd	2013	2014	2015	2016	2017	Totalt
Kommunstyrelsen	8 000	44 000	8 000	8 000	8 000	76 000
Samhällsnämnden	61 300	49 700	50 000	50 000	50 000	261 000
Arbetslivsnämnden	200	1 000	1 000	1 000	1 000	4 200
Skolnämnden	1 640	2 000	2 000	2 000	2 000	9 640
Socialnämnden	1 000	1 300	1 000	1 000	1 000	5 300
TOTALT	72 140	98 000	62 000	62 000	62 000	356 140

Specifikation vissa nämnder, Tkr

Kommunstyrelsen	2013	2014	2015	2016	2017	Totalt
KSF investeringar	1 000	44 000	1 000	1 000	1 000	48 000
Internbanken	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	25 000
KS exploatering	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	10 000
TOTALT	8 000	51 000	8 000	8 000	8 000	83 000

Samhällsnämnden	2013	2014	2015	2016	2017	Totalt
Fritid	4 850	7 500	6 700	4 200	10 700	35 150
Kultur/Adm	0	500	300	300	100	1 300
Bygg o Miljö	46 330	54 900	57 200	54 400	47 900	308 130
TOTALT	51 180	62 900	64 200	58 900	58 700	344 580

Finansiell analys

Resultat och kapacitet

Aspekten resultat visar på det budgeterade resultatet och dess orsaker.
Rörelseriktning mot ökade obalanser är en varningssignal..

Årets resultat	Utfall 2012	Budget 2013	Budget 2014	Plan 2015	Plan 2016
Resultat, Mkr	3,1	11,5	14,8	15,6	14,6
% av skatter och statsbidrag	0,2	0,9	1,1	1,1	1,1

Resultaträkning, Mkr	Budget 2013	Budget 2014	Plan 2015	Plan 2016	Plan 2017
Verksamhetens nettokostnader	-1 274,5	-1 324,7	-1 330,7	-1 347,7	-1 366,7
Avskrivning	-20,0	-20	-23,0	-26,0	-28,0
Verksamhetens nettokostnader	-1 294,5	-1 291,0	-1 353,7	-1 373,7	-1 394,7
Finansiella intäkter	15	21	10,0	10,0	10,0
Finansiella kostnader	-25	-18	-20,0	-22,0	-24,0
Skatteintäkter	1 032	1 059,3	1 079,3	1 099,3	1 119,3
Statsbidrag	284	297,2	300	302,0	304,0
Resultat	11,5	14,8	15,6	15,6	14,6
6Extra ordinära					
Resultat	11,5	14,8	15,6	15,6	14,6

Balansräkning, Mkr	Budget 2013	Budget 2014	Plan 2015	Plan 2016	Plan 2017
Investeringsvolym	72,1	98	62	62	62
Tillgångar					
Anläggningstillgångar	643	721	760	796	830
Omsättningstillgångar	252	252	250	220	220
Summa tillgångar	895	973	1 010	1 016	1 050
Eget kapital, avsättningar och skulder					
Eget kapital	-120	-105,2	-89,6	-74	-59,4
Avsättningar* Pensioner	681	785,2	789,6	792	802,4
Långfristiga skulder	1	0	0	0	0
Kortfristiga skulder	333	293	310	298	307
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	895	973	1 010	1 016	1 050

